

שמשון

אמיר פרידמן

ראשי פרקים:

- א. פתיחה
- ב. ברכת יעקב
- ג. התיחסות המקרא לשופטים השונים
- ד. מלחמת גדעון
- ה. מלחמתו של שמשון
- ו. סיכום

א. פתיחה

דמותו של שמשון מיוחדת היא בין השופטים, ורבות דנו ועסקו בהבנת פרשייה זאת של שמשון. במאמר זה נעסוק בבחינת מימד אחד מעניינו של שמשון, וזאת ביחס לשאר השופטים המוזכרים בספר.

שמשון שמצד אחד ה' עמו, באופן כללי בכוחותיו המיוחדים ובשליחותו, ובאופן פרטי נענה לתפילותיו כאשר בשעת מצוקה או סכנה מתפלל ומתחנן אל הקב"ה, כאשר היה צמא עד מות. "ויקרא אל ה' ויאמר אתה נתת ביד עבדך את התשועה הגדולה הזאת ועתה אמות בצמא ונפלתי ביד הערלים" (שופטים טו, יח). לאחר תחינה עזה של שמשון, הקב"ה בוקע לו באופן ניסי את המכתש אשר בלחי ומוציא לו מים. ובערוב ימיו כאשר מתפלל (שם טז, כח) "זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה אלוקים, ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים". נענה לו ה' ומוסר בידו את הכח לנקום בפלשתים.

ומצד שני מי שנאמר עליו (יג, ה) "והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים" בפועל נופל ביד פלשתים והם מנקרים את עינו. אמנם, הוא הצליח להרוג במותו פלשתים רבים אך ישראל לא נושעו מכך.

שמשון שמוגדר כשופט, "וישפוט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה" (שם טו, כ), אך פועל כל העת לבדו, בפעילות צבאית ואחרת, ואינו משתף איש, אף לא את אביו ואמו, ולעיתים אף נאלץ להתעמת עם בני עמו.

במאמר זה ננסה להבין מה היה יעודו של שמשון, והאם עמד בו ומדוע.

ב. ברכת יעקב

בפרשת ויחי (מט, טז) בברכת יעקב לבניו מברך יעקב את שבט דן כך:

"דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל. יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך עקבי

סוס ויפל רכבו אחר לישועתך קויתי ה' "

רש"י לפרושו לברכתו של יעקב מפרש כך :

"דן ידין עמו – ינקום נקמת עמו מפלשתים כמו כי ידין ה' עמו: כאחד שבטי ישראל – כל ישראל יהיו כאחד עמו ואת כולם ידין ועל שמשון נבא נבואה זו".

רש"י סובר שכל נבואתו של יעקב לשבט דן מיועדת לאדם אחד שיצא רק עוד כמה מאות שנים וזהו שמשון. לא מדובר באדם פשוט, מדובר על אדם שיהיה מנהיג גדול, שיסחוף אחריו את כל העם. כמו שרש"י כתב "כל ישראל כאחד עמו" - מאחד עמו כולם אחריו כמו מנהיג אמיתי באומרו "אחרי".
הגמרא במסכת סוטה (ט:) מביאה לפנינו עוד פרוש שברכת יעקב דווקא מדברת על שמשון.

"ואמר ר' יוחנן: שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים שנאמר דן ידין עמו כאחד וגו' ואמר ר' יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' אלוקים... מה ה' מגין על כל העולם כולו אף שמשון מגין בדורו על ישראל".
הגמרא לא חוסכת בתאורי גדולתו של שמשון בהשואתו לקב"ה הן בשפיטה והן בהגנה.

מדרש רבה (צ"ח, י"ג) בפרושו מפרש כך :

"דן ידין עמו וגו' כמיוחד של השבטים א"ר יהושע בר נחמיה אילולי שנדבק למיוחד שבשבטים אפילו שופט אחד שהעמיד, לא היה מעמיד ואיזה זה? אמרו, זה שמשון בן מנוח.

מדרש רבה בהמשך פירושו מעמיד את כל ברכת יעקב לשבט דן, לשופט העתידי שמשון בן מנוח.

וכן מופיע במדרש בראשית רבה צ"ח י"ד :

"הנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחר, לישועתך קיוויתי ה'" לפי שהיה יעקב אבינו רואה אותו (את שמשון) וסבור שהוא מלך המשיח כיוון שראה בו שמת אמר אף זה מת – "לישועתך קיוויתי ה'".

יעקב אבינו ראה לפחות בהוה אמינא את שמשון כמלך המשיח, כמי שיביא גאולה לא רק לעם ישראל אלא גאולה עולמית.

בין הפרשנים היחידים שאינו סובר בדרך זו הוא הרשב"ם (בראשית מט, יז) :

"המפרשו על שמשון לא ידע בעומק פשוטו של מקרא כלל וכי יעקב בא להתנבאות על אדם אחד שנפל ביד פלישתים וינקרו את עינו ומת עם פלישתים בענין רע חלילה חלילה. אך על שבט דן נתנבא. שהיה מאסף לכל המחנות..."

רשב"ם הוא דעת מיעוט בהבנתו שאין מדובר בשמשון בברכת יעקב אלא בשבט דן בכללותו.

ע"פ ההבנה וראיית כל המפרשים (חוץ מהרשב"ם), ניתן לגלות לנגד עינינו דמות של מנהיג שיעודו נקבע מראש ומובן מכך שמדובר במנהיג שתפקידו גדול ונרחב ולא נקודתי. לא לחינם שבט שלם (דן), מקבל ברכה מיעקב אבינו, שברכה זו מסמלת

את זיו פניו של כל שבת. ע"פ ברכת יעקב שבת דן, כל יעודו הוא מנהיג אחד שיצא מתוכו וינהיג עם שלם ואף היה מקום לחשוב שיגאל את העולם כולו בהיותו מלך המשיח. לכן מצטיירת לפנינו דמות מנהיגותית דגולה.

ויש לבחון האם מילא שמשון יעוד זה, ונבחן זאת לאור השוואת ההתייחסות של המקרא לשמשון ביחס לשאר השופטים.

ג. התייחסות המקרא לשופטים השונים

ספר שופטים מספר לנו על שלשה עשר שופטים ששפטו את העם במשך שלש מאות ושבע שנים. ע"פ הסתכלות כללית על ספר שופטים ניתן לראות שיש שוני מהותי בחלקים שונים של תקופת השופטים.

נחלק את הספר (בחלק המדבר על השופטים) לשלשה חלקים עיקריים:

1. עתניאל בן קנז עד גדעון.

2. אבימלך¹.

3. תולע עד שמשון.

בכדי להבין את השוני הגדול ואת מהות החלוקה, דוקא באופן זה נעזר בטבלת

נתונים על שופטי עם ישראל.

תקופת ההנהגה	תיאור הסיימת של המקרא לשופטים	זמן שעבוד	משעבד	שופט
40	ותשקט	8	כושן רשעתיים	עתניאל בן קנז
80	ותשקט	18	עגלון מלך מואב	אהוד בן גרא
-	ויושע ²	-	פלישתים	שמגר בן ענת
40	ותשקט	20	יבין מלך כנען	דבורה
40	ותשקט	7	מדין	גדעון בן יהואש
3	וישר ¹	-	-	אבימלך
23	וישפט	-	-	תולע
22	וישפט	-	-	יאיר הגלעדי

1. מפשט המקרא נראה שאבימלך שונה משאר השופטים, הן באופן תפיסתו את השלטון והן באופיו השונה. ועיין בפרוש דעת מקרא העושה השוואה בין גדעון לבנו (אבימלך), ולפי"ז נראה שאבימלך אינו שופט אלא רודן, ויש להוציאו מכלל השופטים ולכן הוא חלק נפרד בפני עצמו.

2. "ואחריו היה שמגר וכו' ... וישע גם הוא" (ד, לא). מלבנים: "וכי"ז תשועה מועטת באופן שבעת ההיא היה כצד ראשון". שמגר לא נכלל באופן מלא בקרב השופטים. הפרשנים אינם מונים אותו בסדר השופטים המושיעים, כי הוא עשה רק צעד ראשון בדרך לתשועה. לכן אנו נפגשים אם אותו אויב אצל שמשון (הפלשתים הנם האויב היחידי שאיתו נפגשים בספר שופטים יותר מפעם אחת). שמשון הוא המיועד להושיע את עם ישראל מיד הפלשתים.

6	וישפט	18	בני עמון, פלישתים	יפתח
7	וישפט	-	-	אבצן
10	וישפט	-	-	אילון
8	וישפט	-	-	עבדון בן הלל
20	וישפט	40	פלישתים	שמשון

ניתן לראות הבדל בזמני השפיטה בין שתי התקופות 1 ו-3 :
חלק 1 - 201 שנה³.

חלק 3 - 93 שנה.

אין זה במקרה שאורך התקופה הראשונה נערכה היה כפול מאשר החלק השלישי.

הנביא בעת כתיבתו את ספר שופטים, רצה שנשים לב לשוני שבין התקופות בכך ששינה את אופן הסיומת של השופטים והשתמש בתבות: "ותשקט" ו"וישפט". הנביא רצה להגיד לנו שיש כאן אופי שונה של התקופה והשופט. כדי להבין את השוני בצורה יותר ברורה, צריך לעיין ע"י מי התמנה השופט.

עתניאל - "ויקם ה' מושיע לבני ישראל ויושיעם את עתניאל בן קנו (שופטים ג, טו)".

אהוד - "ויקם ה' להם מושיע את אהוד בן גרא" (שם ג, טו).

שמגר - "ויושע גם הוא את ישראל" (שם ג, לא).

דבורה - "ודבורה אשה נביאה⁴ אשת לפידות היא שפטה את ישראל בעת ההיא..."
(שם ד, ד).

גדעון - "וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל". (שם ו, יב) "וירוח ה' לבשה את גדעון" (שם ו, לד).

אבימלך - "וויאספו כל בעלי שכם וכל בית מלוא וילכו וימליכו את אבימלך למלך עם אלון מצב אשר בשכם" (שם ט, ו).

תולע - "ויקם אחרי אבימלך להושיע את ישראל תולע בן פואה" (שם י, א).

יאיר הגלעדי - "ויקם אחריו יאיר הגלעדי" (שם י, ג).

יפתח - "וויאמרו ליפתח לכה והייתה לנו לקצין ונלחמה בבני עמון" (שם יא, ו).

אבצן - "וישפט אחריו את ישראל אבצן מבית לחם" (שם יב, ח).

אילון - "וישפט אחריו את ישראל אילון הזבולני" (שם יב, א).

עבדון בן הלל - "וישפט אחריו את ישראל עבדון בן הלל הפרעתוני" (שם יב, ג).

שמשון - "וירא מלאך ה' אל האשה ויאמר אליה..."
את ישראל מיד פלשתים" (שם יג, ה).

3. כאשר אנו מחשיבים את שמגר כשנה שלמה.

4. דבורה, שונה מכל שאר השופטים שתפקדה בשני תפקידים בו זמנית: שופטת ונביאה. הכתוב לא הוצרך לרשום שגם דבורה היא בחירה ישירה מצד הקב"ה לענין המנהיגות, הרי מובן שנביאה היא בחירה ישירה מאת ה'.

מכאן ניתן לראות שחלוקת הספר לשלשה חלקים אינה מדויקת אלא צריכים לחלק לארבעה חלקים :

1. עתניאל עד גדעון - הקב"ה ממנה באופן אישי.
2. אבימלך - תופס את המנהיגות בכח הירושה.
3. תולע עד עבדון - המחבר לא מפרט את הממנה.
4. שמשון - שוב מינוי של הקב"ה.

הנביא משנה מניסוחו. השינוי בא כתוצאה של המשך ישיר להתחלת המשימה ע"פ מי שבחר את המנהיג. במקום שיש נגיעה ישירה של הקב"ה בבחירתו של המנהיג, הנביא משתמש בתיבת "ותשקט", ואילו כאשר בחירת המנהיג היא ע"י העם או מצד עצמו כתוב "וישפט".

תבנית זאת נפסקת דוקא אצל שמשון שלמרות שנבחר ע"י הקב"ה נכתב בסיום תפקידו "וישפט את ישראל עשרים שנה" (שם טז, לא), "וישפט" ולא "ותשקט". הנביא בחר להשתמש בתבנית זו במשך כל ספר שופטים כדי לנפץ אותה דוקא בתיאור על דמותו של שמשון. אם כך עלינו להבין ולחקור למה לא זכה שמשון לתיאור המיועד לו וזכה לתיאור הפחות נחשב.

לשם הבנת קושיא זו נחזור למנהיג האחרון שזכה לכינוי ה"ותשקט" ע"פ התנהגותו ופעילותו. בדרך זו ננסה לפתור את קושיתנו ולהבין את תפקידו ויעודו של שמשון.

בעזרת השוואת מלחמתו של שמשון למלחמתו של גדעון ע"פ הטבלה ניתן לראות שגדעון הוא השופט האחרון שקיבל את ה"ותשקט" ומאותה סיבה, שגם אותו הקב"ה בחר. ממנו יש הפסקה של התערבות אלוקית בבחירת המנהיג עד שמשון.

ד. מלחמת גדעון

גדעון ושמשון נלחמו מלחמה דומה במהותה אך באויב שונה. גדעון במלחמתו, נלחם מול מלך מדין. המלחמה לא היתה מלחמה ארצית - פיזית בלבד אלא עיקרה היה המלחמה הרוחנית הטמונה בתוכה. בפרשת מטות נפגשים אנו במלחמתם של ישראל מול המדינים :
 "וידבר ה' אל משה לאמר נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך. וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת ה' במדין" (במדבר לא, א-ג).

הרש"ר הירש בפרושו במקום כותב כך :

"אל העם" - לא אל מנהיגים. מקרב העם עצמו תיעשה הפעולה לתביעת שלמותו הרוחנית והמוסרית. מסע הצבא היה מכוון כלפי מדין ולא כלפי מואב, שכן מואב נתכוון להחליש את ישראל מבחינה חומרית, אך לא היה בדעתו לרמות את

ישראל מבחינה רוחנית ומוסרית. והואיל ויצאו להילחם במדין, היה צורך להביא לתודעת העם את הנימוק הרוחני והמוסרי של המלחמה. לא מי שמאיים על ישראל באבדון חומרי, אלא מי שמביא עליו מוות רוחני ומוסרי – הוא הוא אויבו העיקרי.”

בהמשך הפרשה מפורט את מי שולח משה למלחמה:

”וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש וחצצרות התרועה בידו” (שם שם ו).

ממשיך הרש"ר הירש ומפרש:

”במלחמות הקודמות כנגד סיחון, כנגד עוג וכנגד האמורי – אין הכתוב אומר בפירוש שהיה שם כהן עם הארון והחצוצרות. הללו היו מלחמות הגנה ומלחמות כיבוש בעלות משמעות חומרית, ואילו מלחמה זו נערכה למען המטרות הרוחניות והמוסריות העליונות לכך מתאים בייחוד הכהן עם עדות התורה והחצוצרות המבקשות את עזרת ה'.”

הרש"ר הירש העלה את מלחמת מדין עם עם ישראל במדרגה שונה אל מלחמה רוחנית. אין זו מלחמה ארצית של כיבוש או הגנה אלא יותר, מלחמה רוחנית, מלחמה מהותית דתית. זה מה שהרש"ר הירש אמר: **”מי שמביא עליו מוות רוחני מוסרי - הוא הוא אויבו העיקרי”**

מלחמת מדין אינה מלחמה ממלכתית - ארצית - לאומית - כלל ישראלית. עיקר מהותה הוא הפן הרוחני שבה, אין זו מלחמה שמתאמנים עליה רק אימונים גופניים, אימוני פרט - חוליה ותכסיסי מלחמה. המלחמה הזאת צורכת בתחילתה הכנה רוחנית גבוהה לשם השלמת משימתה. בשני המישורים הן ברוחני והן בפיזי. וכך מבאר הרב יגאל אריאל (בספרו עוז וענווה עמ' 230) בנתחו את אופי מלחמת מדין בספר שופטים:

”צרת מדין לא עוררה את ישראל לתשובה ביוזמתם ומשום כך התערבה השכינה לעצב את תהליך התשובה עצמו. דברי התוכחה נקטעו באמצע ובמקומן התגלה המלאך כדי להקדיש את השופט המיועד להושיע. עתה, לאחר מציאת דרך הפתרון הופיע מסלול התשובה. גדעון נתבע לפתוח תחילה במעשים של תשובה: עליו להרוס את מזבח הבעל, לכרות את האשרה ולהקים במקומם את מזבח ה'. הוא נבחן ונתעלה ראשון וגרף בעקבותיו את העם כולו. התשובה שלא באה מן היסורים, הסבל והיאוש התעוררה דווקא מתוך התנוצצות האור ומהתעוררות תקוות הישועה.”

עם ישראל היה שקוע בביצת הטומאה הטובענית, עם ישראל היה זקוק למנהיג שיסחוף אותו אחריו ויחלץ אותם מעומק טביעתם. הם הגיעו למדרגה כל כך נמוכה שאפילו כאשר הם פונים אל הקב"ה, אינם יכולים להתפטר מהעבודה זרה והאלילים.

על הפסוק "ויהי כי זעקו בני ישראל אל ה' על אודות מדין" (שם ו, ז) כותב המלבי"ם:

"לא זעקו על חטאתיהם, רק מתרעמים על הרעה ולא הכירו כי בא העונש בסיבת החטא לכן שלח נביא להוכיחם".

עם ישראל זוכר את ה' ומתפלל אליו, אך להיפטר מהפסלים לא יכלו, או לא קישרו בין החטא לעונש. היה נראה להם טבעי שהפסלים הם חלק מהם. הקב"ה רוצה לעזור לעמו ושולח להם נביא. אולי בדרך זו, הוא מקווה, שיבינו את טעותם ויחזרו בתשובה שלמה.

דברי הנביא אינם משפיעים על עם ישראל ולכן שולח אליהם את המנהיג (גדעון) שרק דרכו ימצאו את התיב הנכון.

גדעון רואה את התמונה בכללותה ומבין שלא יכול להלחם מלחמה ארצית לאומית בלבד, אלא צריך הכנה רוחנית ושינוי פני העם ובכך ליצור איחוד שלם של העם ולסחוף את כל העם אחריו ובדרך זו יוכל לנצח.

גדעון ידע שאם יצא למלחמה לבד, או אפילו עם עשרת הצדיקים שאיתם הקריב את הקרבן על מזבח ה' לאחר ניפוץ מזבחי הבעל, לא יצליח לנצח לבד את המדינים. לכן, בעזרת אותם עשרת הצדיקים, גרם לעם להבין את חטאו ולחזור בתשובה שלמה וזכה לניצחון מוחץ וגדול שכל העם היה שותף לו. בזכות זאת זכה בסוף חייו לתואר ה"ותשקט" שאותו מזכה המקרא, את המנהיג שנבחר בבחירה ישירה של הקב"ה ושמילא בצורה הטובה ביותר את יעודו ותפקידו כמנהיג.

ה. מלחמתו של שמשון

שמשון וגדעון יש בניהם קווים דומים:

1. נבחרו ע"י הקב"ה.

2. התבשרו על המנהיגות ע"י מלאך ה'.

3. נלחמו מלחמה רוחנית מוסרית בנוסף למלחמה הארצית פיזית.

שוני עיקרי בין שני המנהיגים: שיתוף העם.

גדעון כפי שראינו שיתף את העם מתחילת המלחמה ועד סופה לעומתו שמשון שהעדיף להילחם מלחמת יחיד מול רבים בלי שיתוף מינימלי של העם.

כאן אנו רואים מציאות דומה אויב שונה, אך תוצאה סופית שונה לגמרי שבאה לידי ביטוי בסיומת של המחבר בשתי התיבות "ותשקט" ו-"וישפט".

מלחמתו של שמשון נגד הפלישתים אינה רק מלחמה ארצית - פיזית אלא מלחמה רוחנית ומוסרית. מלחמה שלא הכבוש או השטח, הם שיקבעו מי ינצח אלא מי מהצדדים רוחו תשבר ראשונה. ע"י זה יתברר של מי האל או האלוה חזק יותר. שמשון מבין נקודה זו בזמן בקשת המים מה' (שופטים ו, יח):

"ויצמא מאוד ויקרא אל ה' ויאמר אתה נתת ביד עבדך את התשועה הגדולה הזאת ועתה אמות בצמא ונפלתי ביד הערלים ויבקע אלוקים את המכתש אשר בלחי ויצאו ממנו מים וישת ותשב רוחו ויחי..."

חז"ל ראו את קריאת הפלישתים בלשון ערלים ענין עקרוני מאוד.

"ונפלתי ביד הערלים" שאמר לפניו: ריבון העולמים אף אין ביני לבינם אלא המילה הזאת כדאי היה שלא אפול בידם, מיד "ויבקע אלוקים את אלוקים את המכתש אשר בלחי" (ילקוט שמעוני שם).

שמשון, בהבנת מהות המלחמה בעת בקשתו את המים, מכניס לבקשתו את ענין הלאום היהודי שמזכיר לקב"ה את ברית המילה שמיחדת את עם ישראל משאר העמים. הוא משתמש במילה החריפה "ערלים", כדי להבליט את השוני המהותי בין שני העמים⁵.

כמנהיג, מצופה משמשון שיהיה ביכולתו להגיד את המילה "אחרי". כמנהיג, זה אך טבעי שהעם יסחף מאחוריו ובכך יהיה לו את היכולת לפעול ולתפקד ולהנהיג את העם.

יעקב אבינו בברכו את שבט דן, הבין את משמעות התכונה "אחרי" שצריך למנהיג ולכן מברך את שמשון בכך:

"דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל"

רש"י: "כאחד שבטי ישראל - כל ישראל יהיו כאחד עמו ואת כולם ידין ועל שמשון נבא נבואה זו"

ברכת יעקב היא שכל העם יהיו מאחוריו "כאחד עמו". אבל בפועל לא רק שהעם לא היה מאחוריו, אלא הם אפילו בגדו בו. דבר זה רואים כאשר שבט יהודה מתבקשים למסור את שמשון לפלישתים. הם נענו לבקשה והסגירו אותו ב"הידור":

"ויואסרהו בשנים עבותים חדשים ויעלוהו מן הסלע" (שם טו, יג).

מקור הבעיה מתברר לפנינו, העם ובמיוחד שבט יהודה שנחשב כבחיר השבטים אינו רואה בו מנהיג. העם לא ראה בשמשון את תכונת ה"אחרי" העם לא נסחף אחריו. שמשון מגיע לתקופת השפל הגדולה שלו, הוא מבין שמה שרצה להיות כל חייו שופט על עם ישראל התנפץ לו מול העיניים, שבני יהודה בגדו בו "בגידה בהידור".

ברכת יעקב, מגלה לנו ענינו את עצם תפקידו ויעודו של שמשון. כאשר מסתכלים על מבחן התוצאה, נראה שמשון לא עמד בציפיות שהציבו לו. שמשון הצטייר כדמות מנהיגותית סוחפת שכל העם ילך אחריה. שיהיה חנון בכוחות פיזיים עצומים וכוחות רוחניים גדולים. כאשר שומעים על מנהיג כזה מובן למה שבט שלם זכה לברכה שכל יעודו הוא המנהיג הגדול שאמור להיות מלך המשיח. אך לא כך היה. לבסוף מצינו מנהיג שלא רק שהיה ללא עם, אלא אפילו נבגד על ידו.

5. עיין מש"כ בזה הרב מרדכי אלון "תכלת מרדכי" תולדות עמ' 34.

כשמלאך ה' הבטיח לאם שמשון את יעוד בנה, אמר לה: "והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלישתים" ולבסוף עשה בהם מכה גדולה אך להושיע את עם ישראל מיד פלישתים לא הצליח ולכן אנחנו נפגשים איתם עוד כשישים שנה במפגש בין דוד וגלית.

לפי זה ניתן להבין מדוע הרשב"ם שהזכרנו לעיל, לא מוכן להעמיד את שמשון במוקד ברכת שבט דן - "המפרשו על שמשון לא ידע בעומק פירושו של מקרא כלל וכי יעקב בא להתנבאות על אדם אחד שנפל ביד פלישתים וינקרו את עיניו ומת עם פלישתים ענין רע חלילה חלילה..."

שמשון פספס כאן את הנקודה. עם יעוד עצום כמו שלו צריך להבין מה גרם לשמשון לא להצליח ולהגשים את המטרה.

על ענין זה כותב הרב חרל"פ (מי מרום חלק ו):

"זוה בא יעקב אבינו ללמד, בשעה שברך את השבטים כמו שאמרו במדרש "הגנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחר לישועתך קיוותי ה'" לפי שהיה יעקב אבינו רואה אותו (את שמשון) וסבור שהיה מלך המשיח כיוון שראה בו שמת אמר אף זה מת "לישועתך קיוותי ה'" שכן החיצוניות היא הצל של הפנימיות וכאשר מתגלה גבורה גדולה מופלגה עד מאוד, יודעים אנו למדי את עצמת הגבורה הפנימית שבפנימיותה בתוקף אור בהיר מאוד ובזמן שמתאחדת הגבורה הפנימית עם הגבורה החיצונית אז הזמן להופעת הגאולה בכל הודה והדרה וגדולת נפלאותיה. לכן כאשר ראה יעקב בשמשון את התאחדות הגבורות האלה שיחד עם היותו גבור עצום היתה השכינה מקשקשת לפניו כזוג. סבר בו שהוא מלך המשיח והגאולה מגעת בימיו וכאשר ראה שמת אמר לישועתך קיוותי ה' להודיע שהעובד הוא רק מפני שחסרו ציפייה וקיווי לישועה שלמה".

שמשון לא יצר אצל העם את רגש הציפייה לגאולה. שעליה כותב הרב חרל"פ (שם): "ערכה של הציפייה לישועה הוא יותר עליון מהדרך של גילוי הישועה עצמה". שמשון כמנהיג לא גרם לעם לצאת מהדימוי העצמי הנמוך שגרמו הפלישתים בעת שלטונם. הוא לא גרם להם להאמין בעצמם ובהמשך ישיר לא לעורר אצלם את הציפייה לגאולת ה', בזה כשל כמנהיג. לעומתו, גדעון, אשר הבין את ערך הציפייה והתקוה והחוזק שהיא מקנה לעם, השתמש בנוסחה הזאת.

1. סיכום

ניתן לומר שהשוני העיקרי בין שמשון לגדעון בהוצאה לפועל תכונת ה"אחרי", היא זאת שהכריעה את המלחמה כולה. לכן, גדעון זכה לתאור סיום משימתו, לציון לשבח "ותשקט" לעומת שמשון שפספס ולא מימש בצורה תכליתית את יעודו וזכה לתיאור "וישפט" בלבד.